

INNHOOLD

Forord	5
Innledning	11
Hvem er vi?	12
Utgangspunktet for boka: LISA-studien	13
Utvalg av skoler	14
Datamateriale – hva har vi samlet inn på hver skole?	15
Videoopptak fra undervisningen	15
Analyser av videoopptak	16
Noen forbehold og presiseringer	18
Om denne boka.	19
Kapittel 1	
Leseopplæring	21
Lesestrategier.	24
Hvordan underviste lærerne i lesestrategier?	26
Eksplisitt strategiundervisning	28
Strategiundervisning med et uutnyttet potensial	34
Å kunne navnet på strategiene	37
Kritikken mot lesestrategiundervisning	38
Tekstkunnskap bidrar til økt leseforståelse	39
Spørsmål til tekstene	43
Kritisk lesing og kildevurdering	44
Lesevaner og holdninger til lesing	45
Avslutning	46
Kapittel 2	
Skriveopplæring	49
Hvordan underviser lærerne i skriving?	50
Skriving for å vise fagkunnskap – uten klare rammer for skrivingen	51

Loggskrivning – en tilbakemelding til læreren	54
Notatskriving – med uklar bruksverdi?	55
Skriving for å øve på et avgrenset sjangertrekk eller virkemiddel	56
Lengre skriveoppgaver over hele norsktimer	58
Sjangerfokus med tydelige forventninger til hvordan elevene skal skrive.	59
Modellering der læreren viser nyttige fremgangsmåter	61
Tydelig fokus på prosess og veiledning underveis	63
Tilbakemeldinger underveis i skrivingen	65
Avslutning	66
Kapittel 3	
Muntlighet	69
Muntlighet i undervisningen eller undervisning i muntlighet?	70
Hvordan utvikles gode muntlige ferdigheter?	71
Hva har vi sett av muntlighet i norsktimene?	72
Helklassesamtaler i norsktimene	74
Utforskende samtaler	77
Et eksempel på en utforskende samtale	78
Hva slags muntlige presentasjoner så vi i norsktimene?	82
Bokpresentasjoner	83
Hva kan lærere gjøre for å utvikle elevenes muntlige ferdigheter?	85
Avslutning	89
Kapittel 4	
Skjønnlitteratur	91
Hva slags litterære tekster leser elevene i norsktimene?	92
Lærebok med stor definisjonsmakt	92
Romaner = individuell lesing?	96
Fokus på virkemidler og sjanger – ikke leseopplevelsen	97
Eleven som forfatter, ikke leser	102
Hva slags litterær kompetanse får elevene i norskfaget?	104
Avslutning	107
Kapittel 5	
Sakprosa	109
Hvilke sakprosa-tekster leser elevene i norsktimene?	111
Lesing av fagstoff – i læreboka	112
Lærebok – litterære sakprosa-tekster som essay og kåseri	113
Lesing av fagstoff – ark fra læreren	114

Lærerens PowerPoint	116
Reklametekster – avsendere og virkemidler	116
Eksempeltekster – leserinnlegg.	120
Avslutning	122
Kapittel 6	
Nynorsk som sidemål.	125
Sidemålets plass i norskfaget.	125
Undervisning i nynorsk som sidemål i 15 klasser	128
Arbeid med formverk og vokabular	129
Sammenligning med elevens dialekt	136
Lese og skrive.	137
Språkhistorie	140
Motiverende arbeid og klipp fra YouTube.	142
Skole 35 – et eksempel på variert undervisning.	145
Avslutning	146
Kapittel 7	
Grammatikkens plass i undervisningen	149
Bakgrunnen for debatten om grammatikkens plass	150
Grammatikkens innhold	152
Definisjoner og beskrivelser av hva grammatikk er.	153
Hva lette vi etter, og hva fant vi av grammatikkundervisning?	154
Grammatikk som et språk om språket.	154
Grammatikk som eget emne uten en skrivepedagogisk kontekst	156
Grammatikk integrert i skriveopplæringen	158
Avslutning	171
Kapittel 8	
Hvordan opplever elevene norsktimene?	175
Kan vi stole på elevene?	176
Spørreundersøkelsen – «The 7 Cs»	177
Omsorgsfulle og strenge norsklærere.	179
God, men litt kjedelig norskundervisning?	181
Elevenes svar på spørreundersøkelsen i matematikk	185
En sammenligning av finske, norske og svenske elever.	188
Hva er viktigst for elevenes læring?	190
Sammenligning med spørreundersøkelsen i PISA 2018.	191
Avslutning	193

Kapittel 9

God norskundervisning – men ikke uten utfordringer	197
God klasseledelse	197
Faglig dyktige norsklærere	198
Proessorientert skriving på sitt beste	198
Fokus på leseopplæring	199
Autentiske sakprosattekster i norsktimene	199
Sidemål og grammatikk	200
Hvilke utfordringer så vi?	200
(For) lite støtte?	201
Lite eksplisitt lesestrategiundervisning	201
Ukritisk og bekreftende lesing	202
Passiv bruk av tekster	202
Utydelig formål	203
Avslutning	204
Litteratur	209